

THÁI THUỘNG CẢM ỨNG THIÊN

Tập 51

Chủ giảng: Lão pháp sư Tịnh Không

Địa điểm: Tịnh tông Học hội Singapore

Thời gian: 09/07/1999

Viết dịch: Ban biên dịch Pháp Âm Tuyên Lư

Chư vị đồng học, chào mọi người! Điều quan trọng nhất của giáo dục trong nhà Phật là phải dạy người nhận thức tự tánh. Tự tánh chính là chân tâm của chúng ta, chính là mặt mũi vốn có mà Thiên tông đã nói, hay nói cách khác, là cái ta đích thực. Sự việc này nhận thức rõ ràng, làm sáng tỏ thì người này liền gọi là Phật, họ đã thành Phật, họ đã chứng quả, chứng là chứng minh chân tướng sự thật này. Sự việc này đối với phàm phu mà nói quả thật có mức độ khó khăn tương đối. Sự hình thành mức độ khó khăn là do mê hoặc từ vô lượng kiếp đến nay, đời đời kiếp kiếp tích lũy nhận thức sai, không có cách gì trong một lúc đem nó xả sạch được. Cho nên, tuy Phật tử giảng rất rõ ràng, giảng rất tường tận, chúng ta nghe xong cũng biết gật đầu, cũng cảm thấy rất hay, nhưng mà ở trong cảnh giới vẫn không thể chuyển được. Đây chính là chúng ta không thể minh tâm kiến tánh, không thể một đời này thành tựu, mấu chốt chính là ở chỗ này.

Do đó, ở trong giáo học thì “giải” và “hành” nhất định phải xem trọng như nhau. Đại sư Thanh Lương nói rất hay: “Có giải không hành, tăng trưởng tà kiến. Có hành không giải, tăng trưởng vô minh”, đây đều là lời nói từ chân tâm của người tu học từng trải, chúng ta hiện nay tu học, vấn đề cũng chính là xảy ra ở chỗ này. Nhiều người rất dụng công tu hành, nhưng đối với giáo lý thì không hiểu rõ, đối với chân tướng của vũ trụ nhân sinh vẫn cứ mê hoặc điên đảo; tự mình cảm thấy tu rất khá, giới cũng giữ được rất tốt, cũng có thể tu định, công phu của định cũng không tệ, thế nhưng thị phi, nhân ngã, tham sân si mạn vẫn không chịu buông xuống, cho nên vẫn là có chướng ngại rất lớn, “thanh tịnh, bình đẳng, giác” vẫn không đạt được. Một loại người khác thì trên giáo lý rất nỗ lực hạ công phu nghiên cứu, cũng tương đối thông đạt hiểu rõ, cũng có thể giảng đến hoa trời rơi rụng, mà tập khí phiền não vẫn không thể đoạn trừ, vấn đề ở đâu vậy? Đây là do lệch về một bên.

Tu hành phải dùng “trung”, nhà Phật nói về “trung đạo”. Trung là gì vậy? Trung là không lệch về bên nào cả. Giải - hành tương ưng thì chính là trung đạo; giải giúp cho hành, hành giúp cho giải, cổ nhân thí dụ, giống như chim có đôi

cánh thì nó mới bay được, xe có hai bánh thì xe này mới chạy được; một cánh hay một bánh thì không bay chạy gì được. Đạo lý này rất rõ ràng. “Giải” là gì? Chúng ta gọi là nhìn thấu, nhìn thấu chính là hiểu rõ. Hành là gì? “Hành” là buông xuống. Quý vị nhất định phải hiểu rõ, chúng ta nói trì giới cũng tốt, trì giới là hành môn, tham thiền là hành môn, niệm Phật là hành môn, chúng ta làm rất tốt nhưng mà tập khí phiền não không buông xuống thì loại hành môn này là bề ngoài, cũng có thể được một chút lợi ích, nhưng là phước báo hữu lậu trong tam giới. Sao gọi là “hữu lậu”? Bởi vì phiền não bạn chưa đoạn, phiền não là lậu, trong công phu tu hành của bạn vẫn còn xen tạp phiền não, cho nên đã biến nó thành phước báo rồi. Xưa nay những bậc tổ sư đại đức dạy người tu hành phải chú trọng thực chất, thực chất là bề ngoài như pháp, nội tâm thanh tịnh, vạn duyên buông xuống, mây trần không nhiễm, công phu này phải giải thấu triệt thì mới có thể làm được.

Vì thế Thích-ca Mâu-ni Phật năm xưa còn tại thế giảng kinh thuyết pháp 49 năm, trong giải có hành, giải với hành là một việc, không phải hai việc. Chúng ta hiện nay phiền phức chính là chia giải và hành thành hai sự việc; trong giải không có hành, trong hành không có giải. Thế Tôn dạy học là trong giải có hành, trong hành có giải. Trong hành có giải là giống như ngài Huệ Năng đã từng nói: “Trong tâm đệ tử thường sanh trí tuệ”, đó là trong hành có giải, thường sanh trí tuệ. Trong giải có hành là việc như thế nào? Là tùy văn nhập quán, đó là trong giải có hành, thuận theo kinh điển thì tư tưởng, quan niệm của mình đã thay đổi. Do đó chúng ta đọc kinh, trong kinh này không chỉ là tư tưởng, kiến giải của Thích-ca Mâu-ni Phật mà thôi, chúng ta đọc, đọc tới đâu thì thay đổi tới đó, trong tâm xảy ra thay đổi, biến thành tư tưởng kiến giải của chính chúng ta thì đây là tùy văn nhập quán, loại phương pháp này chính là thực thi trung đạo. Trung là nhân, chúng ta phải hành trung, phải noi theo sự dùng trung của chư Phật Bồ-tát, các ngài đều biết dùng trung; trung là chân tâm, dùng chân tâm, một mảy may tà lệch cũng không có, có được quả là hòa. Chúng ta ngày nay nói về “lục hòa kính”, hằng ngày đề xướng lục hòa kính nhưng tại sao mọi người lại bất hòa? Vì lục hòa kính chỉ nói trên cửa miệng mà không làm được, đây là không biết dùng trung. Mỗi người chúng ta đều dùng trung thì tự nhiên sẽ hòa. Cái thứ nhất là kiến giải hòa, đây là một nhân tố cơ bản nhất để chung sống hòa thuận, cách nghĩ, cách nhìn đều giống nhau thì còn có vấn đề gì không giải thể quyết được? “Giới hòa đồng tu”, đương nhiên mọi người tuân thủ pháp tắc; “thân đồng trụ, khẩu vô tranh, ý đồng duyệt, lợi đồng quân” dễ như trở bàn tay, đều làm được. Cái khó nhất là

gì? Là tư tưởng tri kiến, mỗi người một cách nghĩ, mỗi người một cách nhìn thì sự việc này phiền phức rồi, vì vậy năm loại phía sau không thể hòa được.

Dùng trung thì tư tưởng sẽ thuận chánh, “lục hòa” mới có thể thực hiện. Dùng trung là nhân, lục hòa là quả. Lục hòa lại là nhân, đã vào cảnh giới lục hòa thì tâm mọi người đều bình tịnh, hòa bình, người người bình đẳng, pháp pháp bình đẳng. Trong kinh Kim Cang nói: “Pháp môn bình đẳng, không có cao thấp”, bất hòa thì chắc chắn không bình đẳng, hòa thuận mới sinh ra bình đẳng. “Bình” lại là nhân, quả là gì? Là “an”, bình an. Nếu bạn muốn xã hội an định, thế giới hòa bình mà bạn bất bình thì bạn làm sao bạn có thể được an định? Pháp pháp bình đẳng thì pháp giới sẽ an định, đây là quan hệ nhân quả tuần hoàn. Sau khi pháp pháp bình đẳng rồi thì đây lại là “nhân”, phía sau lại sinh ra một hiệu quả là “lạc”, đây là vui sướng thật sự. Nhà Phật dạy người, mục tiêu dạy học là lìa khổ được vui, cho nên muốn thật sự khiến tất cả chúng sanh được vui thì bốn chữ phía trước này, một chữ chúng ta cũng không được bỏ sót, phải trung, phải hòa, phải bình, phải an thì mới có vui sướng thật sự. Bốn chữ phía trước không có, hiện nay nói về hưởng lạc, lạc đó là gì? Lạc đó là hút thuốc phiện, là chích ma túy, là kích thích, không phải là niềm vui thật sự. Ngày nay chúng ta nhìn thấy xã hội có rất nhiều điểm vui chơi, người trẻ tuổi đến nơi đó, đó là hưởng lạc, là gây mê, là hút thuốc phiện. Tinh thần bị gây mê, tinh thần hút thuốc phiện, đó là tìm kích thích, đâu phải là niềm vui thật sự! Niềm vui sướng thật sự là lưu lộ ra từ bên trong nội tâm.

Nhân tố đứng đầu thật sự chính là bạn phải biết dùng trung. Thế nào là “trung”? “Công” chính là trung, “tư” chính là tà lệch. Niệm niệm lợi ích chúng sanh, lợi ích xã hội, đây là “trung”. Lời nói việc làm vì xã hội, vì nhân dân, vì chúng sanh là bạn dùng “trung”. Trong kinh Lăng Nghiêm, tôn giả A-nan sau khi khai ngộ, ngài nói: “Đem thâm tâm này phụng trần sát”, đây là dùng trung. Sao gọi là “đem thâm tâm này phụng trần sát”? Trần sát chính là tất cả chúng sanh trong pháp giới, phụng là phụng sự, dùng cách nói hiện nay là phục vụ, đem thân, khẩu của ta thuyết pháp, thân làm tấm gương, đây là phục vụ cho tất cả chúng sanh. Tâm là gì? Những gì trong tâm suy nghĩ, những gì trong tâm nghĩ tưởng không gì ngoài việc phục vụ cho tất cả chúng sanh, đây là “đem thâm tâm này phụng trần sát, đây mới gọi là báo ân Phật”. Tại sao phải làm như vậy? Lời giáo huấn của Phật hoàn toàn hiểu rõ rồi, thật sự biết tất cả chúng sanh trong hư không pháp giới là cùng một chính thể, chính là pháp thân thanh tịnh của chính mình. Hai câu nói này của Tôn giả A-nan, quý vị tỉ mỉ nghĩ xem, đó là đã chúng được

pháp thân, chưa chứng pháp thân thì không thể nói ra lời này, loại ý nghĩ, hành vi này không thể nào xảy ra. Chỉ có người chứng được pháp thân thì họ mới có loại tư tưởng này, mới có loại hành vi này. Họ có thể làm như vậy, vì tất cả chúng sanh trong pháp giới phụng hiến thân tâm để phục vụ, không phải Phật-đà cổ vũ họ, không phải người khác khuyên bảo họ, mà là tự động phát tâm. Từ chỗ này chúng ta có thể thể hội được, thành tựu của dạy học, thành tựu của giáo dục Phật-đà chính là tự động, tự phát, xả mình vì người, vì nhân dân phục vụ, vì xã hội phục vụ, vì tất cả chúng sanh phục vụ. Quý vị thử nghĩ xem, thế xuất thế gian còn có giáo dục nào có thể sánh với cái này không?

Tối hôm qua, ở trong Tứ Thập Hoa Nghiêm, mấy hôm nay giới thiệu với mọi người trong phẩm Hạnh Nguyên có hai mươi loại đoàn thể khác nhau, hai mươi loại này là con số đại lược, trong mỗi một loại có vô lượng vô biên. Trong hai mươi loại, tại sao Phật-đà đặc biệt nêu ra quốc vương là một loại, Phật mẫu là một loại, thái tử phi là một loại? Ý nghĩa này rất sâu. Trong xã hội có rất nhiều các ngành các nghề, tại sao ngài không nêu ra những ngành nghề khác mà lại nêu ra mấy loại này? Vì mấy loại này đối với thế đạo nhân tâm có sự ảnh hưởng mang tính quyết định; sự thịnh suy của thế đạo, khổ vui của chúng sanh có quan hệ mật thiết với ba loại người này. Trong bộ Văn Sao của đại sư Ấn Quang, từ đầu đến cuối có thể nói mỗi bài đều nói đến vấn đề này. Vua là người lãnh đạo, là người lãnh đạo của mỗi đoàn thể, người lãnh đạo của mỗi tầng lớp, cho nên lấy quốc vương để đại biểu. Trong một nhà, quốc vương chính là gia trưởng; ở trường học, quốc vương chính là hiệu trưởng; trong một công ty, quốc vương chính là chủ tịch hội đồng quản trị. Người lãnh đạo trong mỗi một đoàn thể, dùng cái này để biểu pháp. Trước đây quốc vương gọi là thiên tử, ngày nay người lãnh đạo trong đoàn thể nhỏ cũng là thân phận thiên tử. Thiên tử là xưng hô tôn kính nhất đối với người lãnh đạo, không phải tăng bốc, cách xưng hô này là nhắc nhở họ phải thay trời hành đạo.

Bạn là con của trời, bạn phải thay trời hành đạo, bạn phải giữ thiên tâm, bạn phải hành thiên đạo. “Thiên tâm” là gì vậy? Trong sách xưa của Trung Quốc thường nói “thiên tâm vô tư”. Nếu bạn có tư tâm thì đó là phạm phu, đó không phải thiên thần. Người Trung Quốc là có định nghĩa đối với thần, “đại công vô tư” thì gọi là thần, cho nên thần là công bằng chính trực. Một người cả đời công bằng chính trực thì sau khi chết sẽ làm thần; cũng có cách nói, thông minh chính trực thì người này là thần, thông minh là trí tuệ. Giữ thiên tâm chính là giữ tâm vô tư, phần trước chúng ta nói về giữ tâm trung hiếu, đây là thiên tâm. Hành thiên

đạo, “thiên đạo” là gì? Là “nhân từ với dân, yêu thương với vật”, dùng nhân từ đối đãi với tất cả nhân dân, dùng tâm yêu thương đối đãi với tất cả vạn vật; hay nói cách khác, họ có thể thực hiện “trung hiếu” thì đây là hành thiên đạo, người này gọi là thiên tử. Tâm của họ giống với tâm của thiên thần, thượng đế; hành vi của họ cũng giống như hành vi của thiên thần, thượng đế thì đây gọi là thiên tử. Người lãnh đạo quần chúng thực hiện ở trên sự tướng, đó chính là họ biết dùng trung, dùng hòa, dùng bình đẳng, dùng an lạc; dùng an, thật sự có được lạc, xã hội an toàn, nhân dân an lạc. Đây là đạo làm vua, là người lãnh đạo, người có địa vị lãnh đạo trong xã hội thì phải hành theo đại đạo, đây là nói rõ hai chữ “trung hiếu.” Đạo làm vua thực hiện như thế nào? Người lãnh đạo phải hành trung, hành hiếu, tận trung, tận hiếu như thế nào? Chúng ta phải hiểu sâu đạo lý này.

Người xuất gia chúng ta tuy không phải ở vào địa vị lãnh đạo nhưng mà chức trách của chúng ta là dạy học, chúng ta không lãnh đạo quần chúng xã hội nhưng chúng ta phải chỉ dẫn quần chúng xã hội, chúng ta phải giúp đỡ tất cả đại chúng hiểu rõ đạo lý này. Mỗi người ở trên bốn phận của cá nhân mình mà tận trung tận hiếu, hành trung hành hiếu, đây là việc chúng ta cần phải làm. Thân phận của chúng ta chính là làm công tác giáo dục xã hội, hơn nữa đây là nghĩa vụ, đã là nghĩa vụ thì không đòi hỏi thù lao, chúng ta thâm nhập vào xã hội để khuyến hóa, để chỉ bảo, không có hình thức. Chúng ta hãy tư duy, quan sát thật kỹ, Thế Tôn năm xưa khi ở đời cũng không xây trường học, cũng không có phòng học. Thích-ca Mâu-ni Phật lên lớp ở đâu vậy? Đồng cỏ, nơi hoang dã; tìm một tảng đá ngồi, các học trò ngồi vây quanh, là dạy học như vậy. Khi các học trò hiểu rõ rồi, giác ngộ rồi thì mỗi người vào trong thôn trang giáo hóa chúng sanh. Bạn nói xem cách này tự tại biết bao, hoàn toàn trở về với đại tự nhiên, đây là nhân sinh đích thực. Xây ngôi nhà là đem mình giam vào trong đó, chẳng thú vị gì. Cho dù nhà xây có đẹp hơn, vàng ngọc lộng lẫy; tóm lại mà nói thì giống như giam trong tù ngục vậy.

Hãy tưởng tượng đời sống đó của Phật là kết hợp với đại tự nhiên thành một thể, cùng nhau sinh hoạt, bạn nói xem tâm tình đó thoải mái biết bao, dễ chịu biết bao, một chút gò bó cũng không có, chúng ta phải suy nghĩ nhiều, cần phải học tập. Loại đời sống này khiến tham, sân, si, mạn của con người không sanh khởi được, xây dựng những cung điện, đạo tràng này thì tham, sân, si, mạn liền sanh khởi ngay. Thích-ca Mâu-ni Phật năm xưa vì sao không xây đạo tràng, vì sao không xây phòng ốc? Vì đem cái duyên tham, sân, si, mạn của tất cả chúng sanh đoạn sạch, chủ ý này hay, cách làm này hay! Chúng ta phải giác ngộ, phải

sáng tỏ, cách làm của ngài là đúng đắn, cách làm của chúng ta hiện nay là sai lầm.
Tốt rồi, hôm nay thời gian đã hết, chúng ta học đến chỗ này.